

Múlavirkjun ehf.
Bjarni Einarsson
Tröðum
356 Snæfellsbæ

2003070001
3713; 9310

Reykjavík, 7. nóvember 2003

Efni: Allt að 1,9 MW Múlavirkjun í Eyja- og Miklaholtshreppi. Ákvörðun um matsskyldu.

Vísað er til erindis Múlavirkjunar ehf. dags. 28. júní 2003 þar sem Skipulagsstofnun er tilkynnt allt að 1,9 MW Múlavirkjun samkvæmt 6. gr. laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum og lið 3a í 2. viðauka laganna.

Skipulagsstofnun leitaði álits Eyja- og Miklaholtshrepps, Fornleifaverndar ríkisins, Umhverfisstofnunar og veiðimálastjóra. Umsagnir bárust frá Eyja- og Miklaholtshreppi með bréfi dags. 5. ágúst 2003, Fornleifavernd ríkisins með bréfi dags. 30. júlí 2003, Umhverfisstofnun með bréfum dags. 6. og 20. ágúst og 30. október 2003 og veiðimálastjóra með bréfi dags. 29. júlí 2003.

Frekari upplýsingar og svör bárust frá framkvæmdaraðila með bréfum dags. 4. og 15. ágúst, 15. október og 4. nóvember 2003.

FRAMLÖGÐ GÖGN FRAMKVÆMDARADILA

Fyrirhuguð framkvæmd

Áformað er að virkja allt að 1,9 MW Múlavirkjun í Straumfjarðará við ós Baulárvallavatns í Eyja- og Miklaholtshreppi á Snæfellsnesi. Fyrirhuguð er að raforkan verði tengd flutningskerfi flutningsaðila. Áformað er að steypa allt að 8 m háa og 50 m langa stíflu í farvegi Straumfjarðará um 200 m neðan við ós Baulárvallavatns. Stöðvarhúsið verður felld inn í landið um 1,5 km neðan stíflunnar. Aðrennslislögn, 1,2 m í þvermál, verður grafin niður frá stíflu að stöðvarhúsi vestan árinna. Ekki er gert ráð fyrir vegi meðfram aðrennslislögn. Fyrir ofan stífluna kemur til með að myndast um 2,2 ha inntakslón sem mun ekki ná alla leið að Baulárvallavatni og mun áin því renna óröskuð um 10-20 m áður en hún rennur í lónið. Ekki er gert ráð fyrir því að vatnsborð Baulárvallavatns breytist í kjölfar framkvæmdanna. Yfirfall verður á stíflunni og hefur það verið hannað með aflíðandi halla niður í farveg Straumfjarðará þannig að lífrænt æti muni skila sér niður í farveg árinna. Vegslóði liggur að

fyrirhugaðri stíflu en nauðsynlegt er talið að bera ofan í hann. Fyrirhugað er að leggja 100-200 m vegslóða að ánni á móts við fyrirhugað stöðvarhús. Göngubrú verður reist á móts við stöðvarhúsið. Vegna framkvæmdanna þarf um 2.000 m³ af efni til vegagerðar og um 1.500 m³ með niðurgrafinni aðrennslislögn. Fyrirhugað er að taka efnið úr opinni námu í gömlum sjávarkambi við Eiðhús. Fram kemur í gögnum framkvæmdaraðila að frá stöðvarhúsi verði lagður jarðstrengur að stíflu og þaðan 300 m jarðstrengur inn á flutningslínu.

Fram kemur að ársmeðalrennsli Straumfjarðarár sé 2,5 m³/s en að loknum framkvæmdum muni 30-40 % af rennsli árinna verða eftir í árfarveginum á virkjunarsvæðinu.

Lífríki Straumfjarðarár

Fram kemur í sérfræðiskýrslu fuglafræðings sem fylgdi gögnum framkvæmdaraðila að á efsta hluta Straumfjarðarár sé talsvert straumandarpéttbýli. Upptök árinna séu mikilvægur viðkomustaður straumanda sem lifi á vatnasviði Baulárvallavatns og e.t.v. enn stærra svæðis. Fuglarnir safnist snemma vors á stöðum eins og við útfall árinna til að fita sig fyrir varp. Snemma á vorin séu tugir straumanda í hópum á efri hluta árinna. En þegar líða tekur á sumarið fækkar þeim verulega þegar steggirnir halda til sjávar og kollur verða eftir á ánni. Yfir veturinn heldur straumönd til við sjávarsíðuna.

Með gögnum framkvæmdaraðila fylgdi álit Veiðimálastofnunar um áhrif vatnsaflsvirkjunar í Straumfjarðará á fiskistofna. Þar kemur fram að við athugun á ánni sumarið 2002 hafi fundist lax, urriði og bleikja. Áin hafi verið könnuð efst í 60-70 m h.y.s. nærri fyrirhuguðu stöðvarhúsi. Þar hafi einungis fundist bleikja í seiðaathugunum. Virkjunarsvæðið ofan stöðvarhúss hafi ekki verið kannað en ólíklegt sé talið að áin framleiði fisk á svæðinu þar sem hiti árinna sé lægri og halli og þar með straumhraði séu mun meiri auk þess sem fossar hindri uppgöngu fiska. Staðbundinn stofn urriða sé í Baulárvallavatni sem hrygni við útfallið úr vatninu. Fram kemur að þar sem fyrirhugað sé að virkja rennsli árinna eins og það sé á hverjum tíma, án miðlunar, verði ekki séð að framkvæmdin komi til með að hafa neikvæð áhrif á búsvæði laxfiska neðan virkjunar. Fram kemur að miðað við hönnun mannvirkja sé ólíklegt að lífrænar agnir muni botnfalla í inntakslóni og þær muni því skila sér að stærstum hluta niður ána og nýtast botndýrum neðar í ánni. Botndýrin séu undirstöðufæða fiska og fugla í ánni. Meðal þeirra séu lirlur og púpur bitmýs sem séu undirstöðufæða straumandar í ánni.

Fram kemur að tímasetning framkvæmda verði í samráði við fugla- og fiskifræðing. Fyrirhugað er að láta bæði fugla- og fiskifræðing fylgjast með áhrifum virkjunarinnar á lífríkið næstu árin svo unnt verði að bregðast við tímanlega ef eitthvað ætlar að fara úrskeiðis.

ÁLIT UMSAGNARAÐILA OG SVÖR FRAMKVÆMDARAÐILA

Almennt

Í umsögn Eyja- og Miklaholtshrepps, Fornleifaverndar ríkisins, Umhverfisstofnunar og veiðimálastjóra er ekki talið að framkvæmdin skuli háð mati á umhverfisáhrifum.

Lífríki Straumfjarðarár

Í umsögn Umhverfisstofnunar kemur fram að við myndun lónsins sé áriðandi að

hrygningarstöðvar urriða verði skertar sem minnst, en það markmið eigi að nást ef efsti hluti Straumfjarðarár neðan við vatn fari ekki undir lón og þess verði gætt við endanlega hönnun mannvirkja. Miðað við þær breytingar sem gerðar hafi verið á hönnun mannvirkja og staðsetningu þeirra telur Umhverfisstofnun ekki líklegt að framkvæmdirnar muni hafa umtalsverð áhrif á fuglalíf við Straumfjarðará og Baulárvallavatn eða staðbundinn stofn urriða.

Gróður

Í umsögn Umhverfisstofnunar er talið að virkjunin muni hafa varanleg áhrif á gróður við Baulárvallavatn, þrátt fyrir að árstíðabundin sveifla hafi væntanlega haft einhver áhrif á gróðurfarið til þessa. Umhverfisstofnun hafi einnig bent á að ekki liggi fyrir upplýsingar um tegundafjölbreytni á svæðinu né hvort þar finnist sjaldgæfar tegundir. Þá bendi stofnunin á að hækkan vatnsborðs geti haft áhrif á botngróður í vatninu vegna breyttra birtuskilyrða í vatninu samfara auknu dýpi. Með hliðsjón af umfangi framkvæmdanna telur Umhverfisstofnun að leiða meggi að því líkum að fyrirhuguð virkjun muni ekki hafa umtalsverð umhverfisáhrif á gróðurlendi. Hins vegar liggi ekki fyrir upplýsingar um tegundafjölbreytni eða hvort sjaldgæfar tegundir séu á svæðinu.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að ekki sé gert ráð fyrir að hækka vatnsborð Baulárvallavatns. Vatnsborðið muni eftir sem áður verða háð náttúrulegum sveiflum.

NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Um er að ræða allt að 1,9 MW Múlavirkjun í Straumfjarðará í Eyja- og Miklaholtshreppi. Framkvæmdin er tilkynningarskyld til ákvörðunar um matsskyldu samkvæmt 6. gr. og lið 3a í 2. viðauka í lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum.

Fyrirhuguð framkvæmd hefur nokkurt umfang og mun gera það að verkum að rennsli í ofanverðri Straumfjarðará verður um þriðjungur af því sem verið hefur. Skipulagsstofnun telur að með hönnun mannvirkja hafi framkvæmdaraðili dregið verulega úr líkum á neikvæðum áhrifum á fiska og fugla og tryggi eftir því sem kostur er að lífrænt efni berist yfir stíflumannvirki og nýtist botndýrum neðar í ánni sem séu undirstöðufæða fiska og fugla. Skipulagsstofnun telur mikilvægt að framkvæmdatími verði valinn með það að markmiði að sem minnst áhrif verði á lífríki árinna. Skipulagsstofnun telur að við tímasetningu framkvæmda verði að taka tillit til veiðitíma í Straumfjarðará frá byrjun júní og fram í september og einnig til þess tíma sem flestar straumendur eru við útfall árinna frá apríllokum og fram til júníloka. Framkvæmdaraðili áformar að láta fylgjast með áhrifum virkjunarinnar á lífríkið næstu árin og telur að með því móti fái mikilvægar upplýsingar og unnt verði að bregðast við tímanlega ef vísbendingar koma um að eitthvað muni hugsanlega fara úrskaiðis. Skipulagsstofnun telur fyrirhugaða vöktun framkvæmdaraðila nauðsynlega ekki síst í ljósi þess að þrátt fyrir mikilvægar aðgerðir til að koma reki lífrænna agna yfir stíflu þá ríki engu að síður nokkur óvissa um árangur aðgerðanna. Skipulagsstofnun telur líklegt að framkvæmdirnar hafi ekki veruleg áhrif á fuglalíf og fiskgengd í ánni.

Skipulagsstofnun telur nauðsynlegt að framkvæmdaraðili standi þannig að verki að öllu raski verði haldið í lágmarki meðan á framkvæmdum stendur og að vandað verði til frágangs við mannvirki þannig að sjónræn áhrif þeirra verði sem minnst. Skipulagsstofnun telur

óhjákvæmilegt að sjónræn áhrif framkvæmdanna verði nokkur á framkvæmdatíma.

Í samræmi við 6. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram af hálfu framkvæmdaraðila við tilkynningu, umsagnir og svör framkvæmdaraðila við þeim. Á grundvelli þessara gagna er það niðurstaða Skipulagsstofnunar að allt að 1,9 MW Múlavirkjun í Straumfjarðará í Eyja- og Miklaholtshreppi sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Skipulagsstofnun vekur athygli á því að framkvæmdirnar eru háðar framkvæmda- og byggingarleyfi Eyja- og Miklaholtshrepps skv. 27. gr. skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 m.s.br. Unnt er að veita framkvæmda- og byggingarleyfi á grundvelli Deiliskipulags Múlavirkjunar í Straumfjarðará, Eyja- og Miklaholtshreppi, þegar málsmeðferð þess er lokið og sveitarstjórn hefur birt auglýsingu um samþykkt þess í B-deild Stjórnartíðinda. Framkvæmdirnar eru háðar samþykki veiðimálastjóra skv. 43. gr. laga um lax- og silungsveiði nr. 76/1970 m.s.br.

Samkvæmt 6. gr. laga nr. 106/2000 má kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 12. desember 2003.

Hólmfríður Sigurðardóttir

Sigurður Ásbjörnsson

Afrit.

Umhverfisráðuneytið, Eyja- og Miklaholtshreppur, Fornleifavernd ríkisins, Umhverfisstofnun og veiðimálastjóri.